

Fővárosi Ítéltábla
5.Pf.20.225/2020/6.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kelemen Anita pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek - a Némethy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Némethy Barbara ügyvéd) által képviselt I. rendű alperes neve (**I. rendű alperes címe**) I. rendű és a ... kamarai jogtanácsos által képviselt II. rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II. rendű alperes ellen személyiségi jog megsértése, sérelemdíj megfizetése iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. november 27. napján meghozott 3.P.20.416/2018/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezését a II. rendű alperesnek fizetendő perköltségre is kiterjedően helybenhagyja azzal a kiegészítéssel, hogy megállapítja, a felperest képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját a felperes viseli.

Az államnak fizetendő kereseti illeték térítése alól a felperest mentesíti és megállapítja, hogy a le nem rótt 245.600 (kétszáznegyvenötezer-hatszáz) forint kereseti illetéket a felperes személyes költségmentessége folytán az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító rendelkezését - az I. rendű alperes javára megítélt perköltség kivételével - hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az eljárást megszünteti.

A le nem rótt 327.400 (háromszázhuszonhétézer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket az állam, míg a felperest képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú munkadíját a felperes viseli.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) bekezdésére, 2:43. §-ára, 2:51. § (1) bekezdésére, 2:52. § (1) bekezdésére és 2:53. §-ára alapított keresetével kérte annak megállapítását, hogy az alperesek megsértették az élethez, a testi épséghez és az egészséghez való jogát, a magánélethez való jogát, az emberi méltóságát és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Kérte az I. rendű alperes kötelezését a szabad levegőn való tartózkodáshoz való jog megsértése miatt 1.240.000 forint sérelemdíj, valamint az alperesek egyetemleges kötelezését a kapcsolattartás akadályozása és a magánélethez való jog sérelme miatt további 2.500.000 forint sérelemdíj és 352.900 forint vagyoni kár megfizetésére. Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy 2015. június 16-tól 2017. december 16-ig töltötte szabadságvesztését az I.

rendű alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, aminek során az alperesek nem tették lehetővé számára a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 122. § a) és e) pontjával biztosított szabad levegőn tartózkodás lehetőségét, mert annak a házirendben meghatározott ideje egybeesett a munkaidejével, így azt nem tudta igénybe venni. Az I. rendű alperes alkalmazottjai minderről tudtak, de ennek ellenére nem ajánlották fel számára a szabad levegőn tartózkodás más módon való biztosítását és ennek lehetőségéről sem tájékoztatták, megsértve ezzel az élethez, egészséghez és testi épséghez való jogát, amellyel összefüggésben a 2016. július 1. és 2017. november 1. közötti időszakra 1.240.000 forint sérelemdíjat érvényesített az I. rendű alperessel szemben. Előadta továbbá, hogy az I. rendű alperes a hozzátartozókkal való telefonbeszélgetés lehetőségét fogvatartotti mobiltelefon útján biztosította, azonban a büntetés-végrehajtási intézetek által rendszeresített percdíjak a lakossági csomagok percdíjaihoz képest indokolatlanul és irreálisan magasak voltak. Miután vezetékes telefon nem állt rendelkezésre, az alperesek belekényszerítették a jelentős többletköltséggel járó mobiltelefon szolgáltatási konstrukcióba. A II. rendű alperes a 2015. szeptember 15-én kiadott szakutasításban kötelezte a büntetés-végrehajtási intézeteket a fogvatartotti mobiltelefon használatára, majd a 66/2017. (X. 16.) számú szakutasításában további 35.000 forintos óvadékfizetési kötelezettséget vezetett be, melyet kénytelen volt megfizetni, ellenkező esetben a mobiltelefon használatát megvonták volna tőle. Mindezzel az alperesek akadályozták hozzátartozóival és a védőjével való kapcsolattartását, sértve ezzel a magánélethez, a védelemhez való jogát és a méltóságát. Állította, hogy mindennek következtében házassága megromlott, házastársa bontópert indított ellene, amely személyiségi jogi sérelem kompenzálására 2016. június 8. napjától 2017. december 16-ig terjedő időszakra 2.500.000 forint sérelemdíjat érvényesített és igényt tartott a mobiltelefon-használattal felmerült többletköltségei (352.900 forint) megtérítésére is.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Azzal védekezett, hogy a felperes állított személyiségi jogait nem sértette, a felperes nem kérelmezte, hogy a szabad levegőn való tartózkodást a házirendben megállapított időtartamon kívül biztosítsa számára, s ennek kapcsán panasszal sem élt, így maga mondott le a szabad levegőn tartózkodásról, amelyre tekintettel a Ptk. 2:42. § (3) bekezdése szerint az I. rendű alperes magatartása nem sérthet személyiségi jogot. Állította, hogy a kapcsolattartás jogát nem vonta meg a felperestől, hiszen a Bv.tv. által biztosított egyéb lehetőségek rendelkezésére álltak és a felperes e jogát nem is akadályozta, lett volna ugyanis lehetősége arra, hogy vezetékes telefonon tartson kapcsolatot. A mobiltelefon szolgáltatóval nem az I. rendű alperes, hanem a felperes szerződött, így az I. rendű alperestől elkülönülő gazdálkodó szervezet által nyújtott szolgáltatással kapcsolatos kifogások eleve alkalmatlanok a felperes személyhez fűződő jogának I. rendű alperes általi megsértésének megállapítására. Hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.041/2017/5. számú, hasonló ténybeli alapú ügyben meghozott ítéletében kifejtett indokokra, miszerint a telefonszolgáltatás biztosítását illetően a büntetés-végrehajtási intézet magatartása a szerződés megkötésében és a szolgáltatás működtetésében merül ki, ami nem teremt olyan közvetlen kapcsolatot a bv. intézet és az elítélt között, aminek alapján az intézettel szemben személyiségi jogi igény érvényesíthető lenne. A felperes által érvényesített sérelemdíjat és vagyoni kárt összegében is megalapozatlannak és bizonyítatlannak tartotta.

A II. rendű alperes ellenkérelme elsődlegesen az eljárás megszüntetésére irányult, mert az egyetemleges marasztalás iránti kérelem nem hoz létre az alperesek között a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 37. § b) pontja szerinti pertársaságot, a II. rendű alperes tekintetében a törvényszék illetékessége a Pp. 29. §-ára figyelemmel nem állapítható meg, áttételnek pedig nincs helye, ezért a keresetlevelet a Pp. 176. § (1) bekezdés b) pontja alapján

vissza kellett volna utasítani. Érdemi védekezése a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Álláspontja szerint a keresetlevél alapján nem állapítható meg, hogy a II. rendű alperes mely magatartásával sértette meg a felperes megjelölt személyiségi jogait, hiszen a szabad levegőn tartózkodással kapcsolatosan előadott tények a II. rendű alperesre nem vonatkoztathatók. A mobiltelefon használatra alapított jogsértést illetően sem áll a felperes a II. rendű alperessel jogviszonyban, így a keresete önmagában ebből az okból sem teljesíthető, de hivatkozott olyan eseti döntésekre, amelyekben a bíróságok hasonló ténybeli alapon nem látták megállapíthatónak a kapcsolattartáshoz való jog megsértését és az erre alapított igény érvényesítését. Kiemelte, hogy a fogvatartottak magánélethez való joga a törvény erejénél fogva korlátozott és a jogszabályi előírásoknak megfelelő korlátozás nem haladja meg a szükséges mértéket, így a felróhatóság kizárható. A felperes által hivatkozott 66/2017. (X. 16.) OP szakutasítás 2017. november 1. napján lépett hatályba, amihez képest a felperes 2015. június 16-tól 2017. december 16-ig érvényesít igényt a mobiltelefon használattal kapcsolatosan. Az óvadék fizetését a mobiltelefonok megrongálásával és elvesztésével okozott kár fedezetének biztosítása érdekében írta elő, aminek nem volt törvényi akadálya, összege pedig arányban áll a telefonok értékével.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az I. rendű alperesnek 259.889 forint + áfa, a II. rendű alperesnek pedig 125.000 forint perköltség 15 napon belüli megfizetésére, míg az államnak külön felhívásra 245.575 forint kereseti illeték megtérítésére.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a szabad levegőn tartózkodással összefüggésben az I. rendű alperes személyiségi jogot sértő magatartását nem látta megállapíthatónak a Ptk. 2:42. § (3) bekezdésére figyelemmel, ami szerint nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárul. A felperes fogvatartása alatt nem jelezte, hogy a szabad levegőn tartózkodás lehetőségével a házirendtől eltérő időpontban kíván élni és saját előadása szerint írásbeli panaszt is csak a szabadulását megelőző egy héttel terjesztett elő, amiből az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az előbbi jogosultságáról önként lemondott, illetve magatartásával hozzájárult ahhoz, hogy ezt a lehetőséget nem tudja igénybe venni. Személyiségi jogi jogsértés hiányában a felperes sérelemdíj iránti keresete sem teljesíthető. A mobiltelefon használatra alapított keresetet illetően a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.921/2018/4/II. számú ítéletéből kiindulva kifejtette, hogy a felperes a kár elhárítására alkalmas jogorvoslati lehetőséget a fogvatartása alatt nem merítette ki, mert csak a szabadulása előtt egy héttel nyújtott be panaszt. Szintén az említett eseti döntés indokait idézve vizsgálta, hogy a büntetés-végrehajtási intézet a telefonhasználat biztosításával összefüggésben rá háruló kötelezettségét megszegte-e és arra a következtetésre jutott, hogy a felperest fogvatartása alatt nem illette meg a korlátlan telefonhasználat, csupán ahhoz volt joga, hogy a büntetés-végrehajtási intézet által biztosított telefont a házirendben meghatározott keretek között igénybe vegye. Az I. rendű alperes a telefonálás lehetőségét a házirend előírásainak megfelelően biztosította, arra vonatkozó jogszabályi előírás pedig nem volt, hogy ezt milyen díjszabás ellenében kell lehetővé tennie. Mindebből arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes jogszabályi kötelezettségeit nem sértette meg, ami a személyiségi jogi jogsértés megállapítását és annak szankcióinak alkalmazását kizárta.

A II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet jogviszony hiányában tartotta alaptalannak, hiszen a felperes csak az I. rendű alperessel állt jogviszonyban, így igényt annak megalapozottsága esetén is csak az I. rendű alperessel szemben érvényesíthetne. A pervesztes felperest a Pp. 82. § (1)-(3) bekezdése és 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a perköltség viselésére.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjára alapítottnan kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljesítését, míg másodlagos

fellebbezési kérelme a Pp. 380. § c) pontja alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Fellebbezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság nyilatkozatait tévesen értelmezte, a tanú vallomását nem kellő súllyal vette figyelembe és a panasz hiányából levont jogi következtetései sem helytállóak. Álláspontja szerint annak van jelentősége, hogy a szabadulása előtt élt a panasztételi jogával, ennek időpontja viszont közömbös, hiszen a Bvtvr. 36. § (1) bekezdés g) pontja sem határoz meg határidőt a panasz előterjesztésére. Előadása szerint a feltételes szabadságra bocsátásáról való jogerős döntés meghozataláig azért nem kívánt panasszal élni, mert nem akarta magát az I. rendű alperes alkalmazottaival konfliktus- helyzetnek kitenni és egy esetleges fegyelmi eljárással a feltételes szabadságra bocsátását kockára tenni. A panasz hiányából azonban semmiképp nem vonható le az a következtetés, hogy hozzájárult volna a szabad levegőn tartózkodás megvonásához, vagy lemondott volna az előbbi jogáról, hiszen jogai csorbításához senki nem járul hozzá. Miután az I. rendű alperes alkalmazottai ismerték a munkarendjét, álláspontja szerint a körletfelügyelőknak kellett volna biztosítaniuk számára, hogy más időpontban élhessen a jogszabályban biztosított jogával. Az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi érveket és indokokat fenntartva kiemelte, hogy a levegőzés megvonásával nyilvánvalóan sérült az élethez, egészséghez és testi épséghez való joga, amelynek kompenzálására az elsőfokú eljárásban részletesen levezetett számításokkal alátámasztott sérelemdíj alkalmas. A mobiltelefon használatot illetően fenntartotta, hogy a számára előírt 91 forintos percdíj irreálisan magas, ami miatt nem tudott élni a telefonálás lehetőségével. Álláspontja szerint önmagában az a hátrányosan megkülönböztető körülmény, hogy a fogvatartottak jóval magasabb percdíjon telefonálhatnak, mint a telefonszolgáltatást nem fogvatartottként igénybe vevők. Ennek következtében családjával nem tudott megfelelő kapcsolatot tartani, házassága tönkrement. Másodlagos fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság az előbbiekre vonatkozásában nem vizsgálta kereseti kérelmét és nem fejtette ki azokat az indokokat, amelyek alapján mindezt nem tartotta hátrányos megkülönböztetésnek és amelyek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a magas percdíjak nem sértik a magánélethez való jogát.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perkoltséghozjárására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból a bizonyítékok helyes értékelésével helytálló jogi következtetésre jutott. A Ptk. 2:42. § (3) bekezdésének helyes értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a szabad levegőn tartózkodás lehetőségéről az általa tanúsított magatartással önként lemondott. Hivatkozott arra, hogy a 12/2014. (XII. 16.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján a fogvatartottat a kár bekövetkezéséről haladéktalan tájékoztatási kötelezettség terheli, így a felperesnek az őt ért jogsértés bekövetkezését annak felmerülésekor be kellett volna jelentenie, amely mulasztására a Ptk. 1:4. §-a szerint előnyök szerzése végett nem hivatkozhat. A mobiltelefon használatra alapított keresetet illetően az elsőfokú eljárásban előadott védekezését megismételve újból hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla azonos ténybeli alapon előterjesztett igényt megalapozatlannak minősítő ítéleti döntésére és annak indokaira.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság anyagi és eljárásjogi jogszabályt nem sértett, döntése megalapozott, helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes által alkalmazott szabályozásból nem vezethető le a felperes által állított személyiségi jogok megsértése. Kiemelte, hogy a felperes a per alapjául állított jogsértéseket illetően az I. rendű alperesnél a 12/2014. (XII. 16.) IM rendeletben szabályozott és a 3254/2019. (X. 30.) AB határozat szerint a sérelemdíj iránti igényekre is irányadó előzetes kártérítési eljárást nem indított, panasszal nem élt, amely mulasztás fellebbezésben megjelölt indokainak nincs jelentősége. A mobiltelefon használat költségét illetően eseti döntést idézve kiemelte, hogy a fogvatartottak ebből a szempontból nincsenek összehasonlítható helyzetben a szolgáltatást igénybe vevő nem fogvatartott magánszemélyekkel.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes tárgyalás tartására irányuló kérelme ellenére a 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdésében írtakra tekintettel a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el és teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 358. § (5) bekezdés].

A felperes fellebbezését az ítéltábla csak annyiban találta alaposnak, hogy az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet illetően az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának nem volt helye, azt a Pp. 379. §-ának alkalmazásával a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontján és 176. § (1) bekezdés c) pontján alapuló eljárás-megszüntetés mellett ebben a részében hatályon kívül kellett helyezni a következők miatt.

Abból kellett kiindulni a személyiségi jogi jogsértés Ptk. szerinti jogkövetkezményeinek levonása iránti pert a felperes az I. rendű alperessel szemben a Bv.tv. hatálya alatti fogvatartásával összefüggő ügyében terjesztette elő, a szabad levegőn tartózkodás megvonását és a telefonhasználat büntetés-végrehajtási intézetben való kialakítási módját sérelmezte, ami a Bv.tv. 3. § 8. pontja szerint fogvatartással kapcsolatos ügynek minősül. A Ptk. 1:6. §-a szerint a Ptk.-ban biztosított jogok érvényesítése - ha törvény eltérően nem rendelkezik - bírói útra tartozik, amiből az következik, hogy ha a bírósági úton való jogérvényesítés főszabálya alól kivételt tesz törvény, akkor az igényérvényesítés módjára ezt az előírást kell alkalmazni. Nem vitás, hogy a felperes és az I. rendű alperes között a Bv.tv. 7. § (1) bekezdése szerinti büntetés-végrehajtási jogviszony állt fenn, ami meghatározza az elítélt és a büntetés-végrehajtási intézet kötelezettségeit, illetve jogait és azok érvényesítésének módját. A fogvatartással kapcsolatos ügyekben a Bv.tv. 10. § (1) bekezdése kötelező igényérvényesítési módot ír elő, miszerint az elítélt büntetés-végrehajtási ügyben vagy a fogvatartással összefüggésben kérelmet terjeszthet elő, a kérelemről hozott döntéssel szemben panaszt nyújthat be, továbbá a törvény szerinti egyéb jogorvoslati joggal, illetve a Bv.tv. 143. § (1) bekezdése szerinti kártérítési igénnyel élhet, amely igényeket írásban kell előterjeszteni. A Bv.tv. 143. § (1) bekezdése szerint az elítélt kárigényét - kivéve ha szabadult - annál a bv. szervnél terjesztheti elő, ahol a kár bekövetkezett. A kártérítési igényt határozattal kell elbírálni, amely ellen az elítélt a közléstől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül a határozatot hozó bv. szerv székhelye szerint illetékes bíróság előtt keresetet indíthat [Bv.tv. 143. § (1) bekezdés]. A kártérítési eljárás részletes szabályairól szóló 12/2014. (XII. 16.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 1. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a kártérítési eljárás csak akkor nem folytatható le, ha a fogvatartott a határozat meghozatala előtt szabadul. Az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján a fogvatartott köteles a kár bekövetkezéséről a bv. szerv személyi állományát haladéktalanul tájékoztatni, a kártérítési eljárást a 4. § (1) bekezdés b) pontja szerint a kárigény bejelentésének napján kell megindítani. Amint azt az Alkotmánybíróság a 3254/2019. (X. 30.) AB határozat indokolásának [33] pontjában kifejtette, a fogvatartottakra vonatkozó kártérítési eljárás szabályai alkalmazandók a személyiségi jogok megsértéséből eredő, így többek között a sérelemdíj iránti igényekre is, hiszen a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése mint utaló szabály a sérelemdíjra kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályainak alkalmazását írja elő.

Az előbbi jogszabályi rendelkezésekből és az Alkotmánybíróság határozatából egyértelműen következik, hogy a fogvatartottnak okozott kár megtérítése és a fogvatartás során állítottan elszenvedett személyiségi jogi jogsértés miatti sérelemdíj és egyéb jogkövetkezmények iránti polgári pert szükségképpen meg kell, hogy előzze a fogvatartott kérelmére indult és a bv. szerv által lefolytatott, határozattal elbírált eljárásnak. A rendelkezésre álló peradatok szerint a felperes a kereset alapjául állított sérelmek kapcsán az I. rendű alperesnél kárigény bejelentéssel nem élt. Az elsőfokú bíróság ugyan a panasz kapcsán, de felhívta a felperest az I. rendű alpereshez bejelentett

igényével kapcsolatosan rendelkezésre álló valamennyi okirat csatolására (9. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv) és a felperes által benyújtott okiratokból, valamint a felperes nyilatkozatából (10. sorszámú beadvány) egyértelmű, hogy csak a jelen per tárgyát nem képező fogászati kezeléssel összefüggésben élt kárigény bejelentéssel 2017. november 9. napján. Az e bejelentés alapján megindult eljárásban a meghallgatása során valóban előadta azt is, hogy a munkaideje egybeesett a szabad levegőn tartózkodás időpontjával, így ennek lehetősége nem volt számára biztosítva, de ezzel összefüggésben kárigény bejelentéssel nem élt, a meghallgatása során előadottakat a 10. sorszámú beadványában kifejtettekből kitűnően panaszként értelmezte. Az ítélet tábla itt jegyzi meg, hogy a fogvatartással kapcsolatos ügyekben az elítéltek számára rendelkezésre álló panasz a Ptk. 6:548. § (1) bekezdése alapján - a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésére is figyelemmel - a vagyoni kártérítés és a sérelemdíj iránti kereset teljesítésének speciális anyagi jogi feltétele, amittől meg kell különböztetni a peres úton való igényérvényesítés előfeltételét jelentő, a Bv.tv. 143. § (1) bekezdésében szabályozott megelőző kártérítési eljárást.

Miután az elsőfokú bíróság a keresetet érdemben bírálta el, az ítélet kikövetkeztethető tartalma szerint, de az indokok bővebb kifejtése nélkül a Bv.tv. 143. § (1) bekezdését tekintette irányadónak és a megelőző kártérítési eljárás hiányában az eljárást azért találta lefolytathatónak, mert a felperes a keresetlevél benyújtásának időpontjában már szabadult. Az ítélet tábla álláspontja ezzel szemben az, hogy a Pp. 176. § (1) bekezdés c) pontja szerinti perelőfeltételt, miszerint az adott pert törvényben meghatározott más hatósági vagy egyéb eljárásnak kell megelőznie, nem lehet figyelmen kívül hagyni pusztán amiatt, hogy az előzetes eljárást elmulasztó felperes a keresetindítás időpontjában már szabadlábon volt. A Bv.tv. 143. § (1) bekezdésében a szabadulás esetére megfogalmazott kivételt és az (5) bekezdésnek azt a rendelkezését, hogy ha az elítélt szabadult, kártérítési igényét a Polgári Törvénykönyv alapján elévülési időn belül közvetlenül a bv. szerv székhelye szerint illetékes bírósághoz benyújtott keresettel érvényesítheti, nem lehet észszerűen úgy értelmezni, hogy az elítélt szabadon dönthet arról, hogy kártérítési igényét vagy a bv. szerv előtt érvényesíti - amely esetben 30 napja van a keresetindításra - vagy ezt a szabályt mellőzheti és szabadulását megvárva közvetlenül a bírósághoz fordulhat. Ilyen következtetés a IM rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontjából sem vonható le, ami szerint a kártérítési eljárás nem folytatható le, vagy azt határozattal meg kell szüntetni, ha a fogvatartott a bv. szerv határozatának meghozatala előtt szabadul, amely jogszabályi rendelkezés helyes értelme szerint a közvetlen bíróság előtti igényérvényesítés kifejezetten a már megindult, de a fogvatartott szabadulása miatt megszüntetett kártérítési eljárás esetére vonatkozik, nem pedig bármely esetre. A szabadulását megváró fogvatartott tehát nem kerülheti meg az általa a fogvatartása alatt betartandó szabályokat, aki a kártérítési eljárást - bár ezt megtehetette volna - nem indította meg, a szabadulása után sem fordulhat közvetlenül a bírósághoz, mert a pert törvényben meghatározott más hatósági vagy egyéb eljárásnak kellett volna megelőznie. A felperes által állított sérelmek keletkezésének és fennállásának időtartamára és a szabadulás időpontjára figyelemmel az előzetes eljárás lefolytatására egyebekben a felperes kérelme esetén a szabadulásig lehetőség lett volna, nem volt semmi akadálya annak, hogy - amint azt más sérelme kapcsán meg is tette - a perben állított sérelmeivel összefüggésben is kárigény bejelentéssel éljen. Kétségtelen tény, hogy az előzetes kártérítési eljárás megindítására a felperesnek a szabadulása miatt már nincs lehetősége, ez azonban kizárólag a saját mulasztásának következménye, amit magának kell viselnie.

Az előbbiekre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a Pp. 176. § (1) bekezdés c) pontja alapján a 176. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a személyi és tárgyi keresethalmazatot alkotó kereseti kérelmet magában foglaló keresetlevelet a maga egészében vissza kellett volna utasítani. Miután ezt nem tette meg és az eljárást sem szüntette meg, a II. rendű alperes érdemi perbe bocsátkozását követően a megszüntetés oka csak az I. rendű alperesre állt fenn. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes alaki védekezését nem bírálta el, illetve az elutasítás indokairól az ítéletben nem adott

számot, de az ítélet tábla szerint a II. rendű alperessel szemben az eljárás megszüntetésének feltételei a következők miatt nem állnak fenn. A II. rendű alperes a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Pp. 176. § (1) bekezdés b) pontjára utalással azért kérte az eljárás megszüntetését, mert szerinte a kereseti kérelem és az annak alapjául előadottak az alperesek között nem alapozzák meg a Pp. 37. § b) pontja szerinti pertársaságot, a II. alperes vonatkozásában a Budapest Környéki Törvényszék illetékessége a Pp. 29. §-ára figyelemmel nem állapítható meg és nincs helye az áttételnek. A Pp. 176. § b) pontja szerint a keresetlevél visszautasításának akkor van helye, ha az igény elbírálása más hatóság - ideértve a büntető vagy szabálysértési ügyben eljáró bíróságot és a választottbíróságot is - hatáskörébe tartozik, vagy polgári nemperes bírósági eljárásban érvényesíthető. E jogszabályi rendelkezés alapján a visszautasításnak eleve nem lett volna helye, hiszen a felperes igénye nem vitásan polgári peres útra tartozik, de adott esetben éppen a kötelező megelőző eljárás elmaradása zárta ki az I. rendű alperessel szemben a bírói úton való igényérvényesítést. Miután az I. rendű alperessel szembeni kereset érdemi elbírálásra alkalmatlan, a teljes keresetlevél visszautasításának elmaradása miatt a már megindult pert az I. rendű alperessel szemben meg kellett volna szüntetni, így a pertársaság szabályainak alkalmazására nem kerülhet sor, az I. rendű alperes elleni keresetet érintő perakadály miatt nincs szó pertársaságról. Tény, hogy a II. rendű alperessel szembeni kereset elbírálása a II. rendű alperes székhelyére figyelemmel nem a Budapest Környéki Törvényszék illetékességébe tartozik, azonban miután az adott perben az illetékesség nem kizárólagos, a Pp. 30. § (2) bekezdésére és 241. § (1) bekezdés e) pontjára figyelemmel a II. rendű alperessel szemben az eljárás megszüntetésének nem volt helye. Ezért az ítélet tábla ebben a részében érdemben bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, figyelemmel arra, hogy a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben Pp. 380. § c) pontja alapuló hatályon kívül helyezési okot nem látott. Az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének eleget tett, a jogviszony hiányán alapuló elutasítás miatt az egyes személyiségi jogok megsértésének megvalósulását nem kellett külön vizsgálni és indokolni. Az ítélet tábla a II. rendű alperes elleni kereset elutasítását illetően egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és az alábbi kiegészítésekkel annak indokaival is.

A II. rendű alperes neve II. rendű alperes, mint a büntetés-végrehajtási szervezet központi vezető szerve és a felperes, mint fogvatartott között a per tárgyát képező fogvatartási ügyek kapcsán nem jött létre a Bv.tv. 7. § (1) bekezdésével nevesített büntetés-végrehajtási jogviszony, ami a büntetés-végrehajtása alatt a végrehajtásért felelős szerv, a végrehajtásban közreműködő más szerv és az elítélt közötti jogviszonyt jelenti. A kereseti kérelemben kért megállapítások és egyetemleges marasztalás iránti kérelmek és az annak alapjául előadott tények a II. rendű alperessel semmilyen módon nem hozhatók összefüggésbe. A felperes által felsorolt és fogvatartási ügynek minősülő sérelmekből (szabad levegőn tartózkodás biztosítása, telefonhasználat bv. intézet által kialakított rendje) önmagában is következik, hogy ezzel kapcsolatos bármilyen igény legfeljebb a felperest fogvatartó büntetés-végrehajtási intézettel szemben lenne érvényesíthető. A felperes egyebekben anélkül kérte az II. rendű alperessel szemben a személyiségi jogi jogsértés objektív jogkövetkezményeinek alkalmazását és a sérelemdíj, valamint a kártérítés fizetésére kötelezését, hogy levezette volna a vele büntetés-végrehajtási jogviszonyban e sérelmek kapcsán nem álló II. rendű alperes, mely konkrét magatartásával sértette meg a megjelölt személyiségi jogait. A II. rendű alperessel szemben felhozott többlettényállásból, a mobiltelefon használatának elrendelését, illetve a további kaució bevezetését elrendelő parancsnoki utasításokból pedig szintén nem vezethető le a keresetlevélben állított személyiségi jogot sértő, azaz a felperes személye elleni támadásként minősülő, illetve jogszabályba ütköző magatartás, hiszen a mobiltelefon használat díja és a II. rendű alperesi utasítások között semmilyen összefüggés nem volt. A II. rendű alperes ezért a jogviszony hiányában a felperes megnevezett személyiségi jogát nem sérthette és nem is sértette, számára kárt nem okozott, ezért a keresetet elutasító döntés helytálló.

Az ítélet tábla a kifejtett indokokra figyelemmel a Pp. 383. § (4) bekezdése szerint meghozott részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel szemben előterjesztett, keresetet elutasító rendelkezését a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta, míg az I. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító rendelkezését a Pp. 379. §-a alapján hatályon kívül helyezte és ebben a keretben a pert megszüntette. A hatályon kívül helyezés nem terjed ki az elsőfokú ítélet I. rendű alperes javára perköltséget megállapító rendelkezésére, mert a Pp. 85. § (1) bekezdése szerint az eljárás megszüntetése esetén az alperes perköltségét a felperesnek kell megtéríteni, ami a jogszabály normaszövegéből kiindulva már nem az eljárás megindítása folytán felmerült, hanem a perrel kapcsolatos költségek megtérítésének kötelezettségét jelenti. Az elsőfokú bíróság által az I. rendű alperes részére megítélt, egyebekben a felperes fellebbezésében nem is kifogásolt perköltség pedig a pertárgy értékére, az eljárás időtartamára és az I. rendű alperes által végzett eljárási cselekményekre tekintettel indokolt volt.

A felperes alappal sérelmezte fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a költségmentesség iránti kérelmét nem bírálta el. A felperes a keresetlevelében elsősorban teljes személyes költségmentesség engedélyezését kérte az alapul szolgáló körülmények igazolására szolgáló űrlap egyidejű benyújtásával, s miután az elsőfokú bíróság e kérelem kapcsán hiánypótlást nem rendelt el és azt el sem utasította, a személyes költségmentességet engedélyezettnek kellett tekinteni. Erre figyelemmel az ítélet tábla mentesítette a felperest a kereseti illeték viselése alól és megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket a Pp. 101. § (6) bekezdése szerint az állam viseli. Az ítélet tábla észlelte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viseléséről való, a Pp. 101. § (3) bekezdése szerinti rendelkezést, amit pótol.

Az I. és II. rendű alperes másodfokú perköltséget a Pp. 81. § (2) és (5) bekezdésének megfelelően nem számított fel, ezért arról nem kellett határozni. A le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes költségmentességére tekintettel a Pp. 101. § (6) bekezdése szerint az állam, a felperest képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú munkadíját pedig a pervesztes felperes viseli.

Budapest, 2020. május 7.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Matosek Edina s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: